

TISHA B'AV: BETWEEN A VEILUT AND TESHUVAH

(1) זכריה פרק ח

(יט) כה אָמַר יְקִיָּק צָבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֶשְׂרִי יִהְיֶה לְבֵית יְהוּדָה לְשָׁשׂוֹן וְלִשְׂמֵחָה וְלִמְעֻדִים טוֹבִים וְהָאֵמֶת וְהַשְּׁלוֹם אָהָבוּ:

(2) תלמוד בבלי מסכת תענית דף ל עמוד א

תנו רבנן: כל מצות הנוהגות באבל נוהגות בתשעה באב: אסור באכילה ובשתיה, ובסיכה ובנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה, ואסור לקרות בתורה בנביאים ובכתובים, ולשנות במשנה בתלמוד ובמדרש ובהלכות ובאגדות. אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות ושונה במקום שאינו רגיל לשנות, וקורא בקינות, באיוב ובדברים הרעים שבירמיה.

(3) רש"י מסכת תענית דף ל עמוד א

אסור באכילה ובשתיה - הני אין נוהגין באבל, דקא חשיב נמי איסורים שנוהגין בו לבד מהני דנהיגי באבל: רחיצה סיכה ונעילה כו'.

(4) רמב"ם הלכות תעניות פרק א הלכה א

מצות * עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר + במדבר י"ז על הצר הצורך אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו.

(5) רמב"ם הלכות תעניות פרק ה הלכה א

יש שם ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שבזכרון דברים אלו נשוב להיטיב שנאמר + ויקרא כ"ו + והתודו את עונם ואת עון אבותם וגו'.

הלכה ג

ותשעה באב וחמשה דברים אירעו בו: נגזר על ישראל במדבר שלא יכנסו לארץ, וחרב ב הבית בראשונה ובשנייה, ונלכדה עיר גדולה וביתר שמה והיו בה אלפים ורבבות מישראל והיה להם מלך גדול ודימו כל ישראל וגדולי החכמים שהוא המלך המשיח, ונפל ביד גוים ונהרגו כולם והיתה צרה גדולה כמו חורבן המקדש, ובו ביום המוכן לפורענות חרש טורנוסרופוס הרשע ממלכי אדום את ההיכל ואת סביביו לקיים + ירמיהו כ"ו + ציון שדה תחרש.

(6) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנ"ג סעיף ב

תשעה באב, לילו כיומו לכל דבר; ואין אוכלים אלא מבעוד יום, (ג) ג ובין השמשות שלו אסור כיום הכפורים.

(7) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנד סעיף ה

ח עוברות ומיניקות מתענות בט' באב כדרך שמתענות ומשלימות **ביום כפור**; אבל בג' צומות אחרים פטורים מלהתענות, ואף על פי כן ראוי שלא תאכלנה להתענג במאכל ובמשתה, אלא כדי קיום הולד

(8) רמב"ם הלכות תעניות פרק ה הלכה י

עוברות ומיניקות מתענות ומשלימות בתשעה באב, ק ואסור ברחיצה בין בחמין בין בצונן ואפילו **להושיט אצבעו במים**, ואסור בסיכה של תענוג ר ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה כיום הכפורים

(9) פירוש המשנה לרמב"ם מסכת תענית פרק ד

וממה שאתה צריך לדעת שכל מצות הנהגות **באבל** נוהגות בתשעה באב, ויתבארו לך הלכות אבל במקומן. ודין תעניתו כדין תענית **צום כפור**, כלומר שהוא אסור ברחיצה ובסיכה ובתשמיש המטה ובנעילת הסנדל ומוסיפין מחול על קדש. ועשיית מלאכה בו מגונה מאד.

(10) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מב עמוד ב

כי נח נפשיה דרב, אזלו תלמידיו בתריה. כי הדרי, אמרי: ניזיל וניכול לחמא אנהר דנק. בתר דכרכי יתבי וקא מיבעיא להו: הסבו דוקא תנן, אבל ישבו - לא, או דילמא כיון דאמרי ניזיל וניכול ריפתא בדוכתא פלגיתא - כי הסבו דמי? לא הוה בידיהו. קם רב אדא בר אהבה אהדר קרעיה לאחוריה, וקרע קריעה אחרינא. אמר: נח נפשיה דרב וברכת מזונא לא גמרינן!

(11) תלמוד בבלי מסכת שבת דף נה עמוד ב

אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מפני מה קנסת מיתה על אדם הראשון? אמר להם: מצוה קלה צויתיו ועבר עליה. אמרו לו: והלא משה ואהרן שקיימו כל התורה כולה ומתו! אמר להם: +קהלת ט+ מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב וגוי! - הוא דאמר - כי האי תנא, דתניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף משה ואהרן בחטאם מתו, שנאמר +במדבר כ+ יען לא האמנתם בי הא האמנתם בי - עדיין לא הגיע זמנכם ליפטר מן העולם.

(12) ספר החינוך מצוה רסד

... על כן בבוא אליו עונש מקרה מות באחד מקרוביו אשר הטבע מחייב האהבה להם, תחייבנו התורה לעשות מעשים בעצמו אשר יעוררוהו לקבוע מחשבתו על הצער שהגיע אליו, ואז ידע ויתבונן בנפשו כי עוונותיו גרמו לו להגיע אליו הצער ההוא, כי השם לא יענה מלבד ויגה בני איש כי אם מצד חטאים, וזאת היא אמונתנו השלימה, אנחנו בעלי דת יהודית היקרה. ובתת האדם אל לבו ענין זה במעשה האבילות, ישית דעתו לעשות תשובה ויכשיר מעשיו כפי כוחו.

והנה מצאנו עם זה במצות האיבול תועלת רב לבני אדם. והמתחכמים הכופרים המהבילים כל דברי העולם ומעשי השם הנוראים, ישיתו און בלבם הרע, יתלו מות בני איש למקרה הזמן, ויחשבו במחשבותם הרעים כי מקרה האדם והבהמה מקרה אחד להם, כמות זה כן מות זה...

(13) תלמוד בבלי מסכת תענית דף ל עמוד ב

כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים - אינו רואה בשמחתה.

(14) שולחן ערוך אורח חיים הלכות תשעה באב ושאר תעניות סימן תקנט סעיף ד

(טז) ה אין אומרים [ו] תחנון (ולא סליחות) (הגהות אשירי) בת"ב, ואין נופלים על פניהם (יז)
<ו> משום דמקרי מועד

(15) בראשית פרק לז

(לד) ויקרע יעקב שמלתיו וישם שק במתניו ויתאבל על בנו ימים רבים: (לה) ויקמו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן להתנחם ויאמר כי ארד אל בני אביל שאלה ויבד אתו אביו

(16) בראשית רבה (וילנא) פרשת וישב פרשה פד סימן כא

הה"ד ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו, וימאן להתנחם, מטרונה שאלה את ר' יוסי אמרה לו כתיב (ד"ה = דברי הימים = א ה) כי יהודה גבר באחיו, וכתיב וינחם יהודה ויעל על גוזזי צאנו, וזה אביהם של כלם וימאן להתנחם, אמר לה מתנחמים על המתים ואין מתנחמים על החיים

ירמיהו פרק לא

(יד) כה אמר יקוק קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו: (טו) כה אמר יקוק מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שָׁכַר לַפְעֻלְתֶּךָ נָאִים יקוק ושבוי מארץ אויב: (טז) ויש תקוה לאחרייתך נאם יקוק ושבוי בנים לגבולם: